

<https://doi.org/10.15407/socium2020.04.125>
УДК 378.013.42:[364.4:005.8]

Саранча І.Г., канд. пед. наук, доцент кафедри психології та соціальної роботи Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, вул. Острозького, 32, Вінниця, 21001, Україна, email: isarancha@gmail.com, ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-5715-6271>,

Хіля А.В., канд. пед. наук, старший викладач кафедри початкової освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, вул. Острозького, 32, Вінниця, 21001, Україна, email: anika.line@gmail.com, ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-1287-2901>

ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В МЕЖАХ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЄКТІВ

Досліджено питання організації та реалізації соціальних проєктів, програм та їх значення для підготовки майбутніх спеціалістів, зокрема, вчителів, соціальних педагогів, соціальних працівників, психологів. На прикладі діяльності Громадської організації “Вінницька міська організація соціального розвитку та становлення окремих мало захищених категорій молоді “Паросток” розглянуто досвід залучення студентської молоді до реалізації соціальних проєктів, зроблених відповідно до теоретичних положень і практичних рекомендацій розвинутої в XXI ст. відомої вітчизняної наукової школи соціальної роботи. На нашу думку, поширення такого досвіду в масштабах країни сприятиме розв’язанню ряду важливих завдань соціальної політики, зокрема, вирішенню соціальних проблем людей з інвалідністю, зміцненню спроможності відповідних громадських організацій, підготовці кваліфікованих фахівців для роботи з вразливими категоріями населення. Короткий огляд методів залучення студентської молоді до соціально-педагогічної діяльності дозволив частково охарактеризувати напрями взаємодії державних органів влади, інституцій громадянського суспільства та закладів вищої освіти. Крім того, представлені зразки співпраці таких соціальних інституцій розглянуто з точки зору соціальної користі та освітнього менеджменту, зокрема у підготовці спеціалістів освітньої та соціальної сфер до надання послуг вразливим категоріям населення. Це дозволило глибше розкрити мету нашого дослідження з науково-педагогічної точки зору та соціальної значущості, а також виявити основні фактори вибору успішного проєкту для організації такої діяльності та задоволення потреб освітнього менеджменту, його мети та завдань. Отриманий досвід реалізації соціальних проєктів та їхнього адміністрування дав можливість презентувати освітній потенціал взаємодії соціальних інституцій і викладачів вищих закладів освіти у підготовці до волонтерської, планово-адміністративної та власне соціально-педагогічної діяльності майбутніх фахівців. Окремо підкреслено важливість такої роботи щодо педагогічного менеджменту, це простежується у висновках до статті та визначенні напрямів подальшої розробки цього питання з наукової точки зору. Напрацювання, що презентовані у дослідженні, не охоплюють всього спектра організаційної співпраці у напрямі підготовки студентської молоді через залучення до соціально-педагогічної діяльності, розробки та реалізації соціальних проєктів та/або програм, але має достатньо широкі можливості для подальшої наукової розробки спеціалістами різних галузей освіти й кадрового забезпечення та можуть бути корисними для використання широким колом фахівців, які планують долучитися до проєктної діяльності.

Ключові слова: соціальні проєкти, освітній менеджмент, соціально-педагогічна діяльність, студентська молодь.

Sarancha I.G., PhD. (Pedagogy), Associate Professor of the Department of Psychology and Social Work, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, 32, Ostrozkogo Str., Vinnytsia, 21001, Ukraine, email: isarancha@gmail.com, ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-5715-6271>,
Khilya A.V., PhD. (Pedagogy), Senior Lecturer, Department of Primary Education, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, 32, Ostrozkogo Str., Vinnytsia, 21001, Ukraine, email: anika.line@gmail.com, ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-1287-2901>

SOCIO-EDUCATIONAL ACTIVITY OF STUDENTS IN THE FRAMEWORK OF SOCIAL PROJECTS

This article focuses on the organization and implementation of social projects, programs and their importance for future professionals such as teachers, social educators, social workers, psychologists and others. Based on the experiences of the NGO "Vinnytsia City Organization for Social Development of specific categories of vulnerable youth "Parostok", authors presented a brief methodological overview to encourage students to social and educational activities. This allowed to partially characterize the areas of interaction between public authorities, civil society institutions and higher education institutions. Also, the authors presented practical examples of cooperation between social institutions; the training of specialists in the educational and social spheres to provide services to crisis categories of the population in terms of social benefits and educational management. The aforementioned allowed to reveal the purpose of authors' research from the scientific and pedagogical perspective; reveal the social significance of project activities; explore the main factors of successful socio-pedagogical activities in various projects; explore issues related to educational management (goals, objectives). The experience gained in the implementation of social projects and their administration provided an opportunity to present the educational potential of interaction between social institutions and higher education faculty prepare for volunteer, planning, administrative, and socio-pedagogical activities of future professionals. Authors also stressed the importance of such work from the pedagogical management viewpoint, which is also evident in the article's conclusions and identifies areas for the further scientific development. The presented results do not cover the whole range of organizational cooperation in preparing students for socio-pedagogical activities, development and implementation of social projects and programs. However, paper outlined a wide range of opportunities for further scientific research and development by various specialists in education and human resourcing. It can be used by a wide range of professionals who plan to join the project activities.

Keywords: social projects, educational management, social and pedagogical activity, student youth.

Сучасна українська державна політика в соціальній сфері потребує змін у наданні послуг населенню, зокрема особам і сім'ям груп ризику. Велика варіативність соціальних послуг забезпечується через надання державними соціальними інституціями права здійснювати соціальну роботу недержавним громадським організаціям, благодійним фондам тощо через соціальні замовлення, програми та проекти.

На думку О. Безпалько, соціальні інститути у глобальному сенсі є специфічними соціальними утвореннями, що забезпечують відносну сталість стосунків у межах соціальної організації суспільства, в рамках яких відбувається нормальне та стабільне функціонування певного соціального організму, що дозволяє виокремити певне коло суб'єктів, які вступають у взаємодію професійного характеру та забезпечують вико-

нання основних функцій такого інституту залежно від галузі та спрямованості його діяльності [1, с. 256–257].

Варто зазначити, що саме соціальним інституціям громадянського суспільства державні соціальні інституції делегують окрему частину своїх повноважень у форматі надання соціальних послуг. Так, серед найпоширеніших варіантів передачі повноважень є:

- залучення до реалізації державних програм соціально-економічного та культурного розвитку;
- залучення до реалізації регіональних програм розвитку соціального характеру;
- виконання соціального замовлення місцевого самоврядування;
- реалізація проектних пропозицій, що пройшли конкурсний відбір фінансування місцевою громадою.

Соціальними інституціями державного та громадського управління сьогодні достатньо успішно здійснюється взаємодія з реалізації державної політики щодо виконання перших трьох пунктів передачі повноважень. Якщо реалізація програм різного рівня вже є досить відпрацьованим варіантом взаємодії, то питання соціального замовлення ще доопрацьовуються. Адже цей механізм почали розробляти з 2010 р. і сьогодні він частково впроваджується та адаптується до потреб різних вразливих категорій у соціальній роботі, оскільки потребує розрахунків вартості послуг і доступу громадських організацій до бази даних державних виконавчих органів влади. Цей процес є складним через отримання доступу до персональних даних отримувачів послуг. Переважно громадські організації створюються активістами, які стикнулися з певними кризовими ситуаціями у своєму житті та мають досвід їх подолання чи компенсації, а також бажання ділитися цим досвідом з іншими, надавати посильну підтримку. Саме тому бази даних державних і недержавних організацій є майже ідентичними.

Проте такі незначні перешкоди не заважають реалізації соціального замовлення та соціальних програм державного чи регіонального рівня. У цьому огляді ми вважаємо за потрібне зосередити увагу не на зазначених трьох формах взаємодії із соціальними інституціями громадянського суспільства, а на четвертому варіанті передачі повноважень через реалізацію проектів.

Під час дослідження основ для наукового обґрунтування питань менеджменту соціальних проектів щодо соціальної роботи з групами ризику нами було виявлено таке: у вітчизняних і міжнародних дослідженнях фігурують питання власне розуміння поняття “проект”, що стосуються всіх сфер життя та суспільних галузей; ґрунтовні дослідження щодо менеджменту соціальних проектів як окремої наукової галузі відсутні. В окремих випадках представлено практико-орієнтовані дописи щодо реалізації проектів соціальної спрямованості або таких, що використовують соціальні практики на міжнародному та державному рівні.

Зокрема, в основі більшості наукових дописів фігурує поняття проекту як сукупності скоординованих дій з певними точками відліку та завершення з метою досягнення певних цілей з встановленими строками, витратами та параметрами виконання [1, с. 204]. Крім того, визначено як окрему дефініцію “соціальний проект”, що дозво-

ляє розглядати відповідну діяльність як “сконструйоване соціальне нововведення”. На думку Т.П. Басюк, мета соціального проєкту – в середовищі з просторово-часовими й ресурсними обмеженнями створити, модернізувати чи підтримати матеріальну або духовну цінність, вплив якої на людей є позитивним за своїм соціальним значенням [1, с. 206]. Водночас соціально-педагогічний проєкт сприяє вдосконаленню педагогічних процесів, зокрема розвитку особистості, її вихованню та освіті, соціальному становленню в сучасних змінених соціоекономічних і соціокультурних умовах.

За результатами аналізу, питання соціальних проєктів потребує глибшого розкриття, зокрема, через потенціал застосування освітнього менеджменту в практиці підготовки спеціалістів педагогічної та соціальної сфер до реалізації соціально-педагогічної діяльності.

З огляду на це, **метою статті** є вивчення організації соціально-педагогічної діяльності студентської молоді в межах реалізації соціальними інституціями та закладами вищої освіти соціальних проєктів. Завдання дослідження – окреслити основні фактори відбору успішного проєкту для організації соціально-педагогічної діяльності студентської молоді; презентувати досвід реалізації соціальних проєктів та їхнього адміністрування щодо освітнього менеджменту; окреслити основні напрями подальшої розробки цього питання з наукової точки зору.

Основні фактори відбору успішного проєкту для організації соціально-педагогічної діяльності студентської молоді.

Т.П. Басюк зауважила, що для створення та реалізації соціального проєкту, залучення студентської молоді до соціально-педагогічної діяльності необхідно виконати певний комплекс робіт (зокрема, інформаційних, аналітичних, організаційних, правових, фінансових, кадрових, матеріально-технічних, експертних, прогнозних) [1, с. 206]. Все це разом дозволить реалізувати соціальний проєкт і забезпечити виконання державної політики щодо надання послуг населенню.

На думку О.О. Яременка, перевагами соціальних проєктів є те, що вони забезпечують: концентрацію зусиль і ресурсів на чітко визначених цільових групах клієнтів; локалізацію діяльності в окреслених часових і географічних межах; застосування специфічних методів втручання відповідно до особливостей цільових груп; переважну орієнтацію на результати (проміжні й кінцеві), які можна виміряти об'єктивно [2, с. 76]. Крім того, на нашу думку, через реалізацію проєктів можливо попередити негативні наслідки соціальної ситуації на дітей, молодь, сім'ю чи у цілому на подальше формування груп ризику. Адже такий “рух на випередження” дозволяє суспільству в процесі еволюційних змін на кожному етапі ліквідувати заборони вільного вибору, що вважалися обов'язковими на попередньому етапі [3, с. 4], тобто створити певний ареал свободи творчості та самореалізації.

Все це створює передумови для розширення можливостей застосування соціальних проєктів з метою організації соціально-педагогічної діяльності студентської молоді. Власне послідовність дій і заходів у більшості випадків, як зазначають О.О. Яременко, С.В. Толстоухова та Р.Я. Левін, залишається стандартною, незалежно від категорій клієнтів [4, с. 66]. Так, автори, проєктуючи алгоритм діяльності спеціаліста із соціальної роботи, виокремлюють такі етапи: підготовчий, безпосередньої

реалізації методів втручання та підсумковий. Ці етапи є актуальними й для процесу створення та подальшої реалізації проєкту.

Виокремимо такі фактори успішності, що сприятимуть розвитку студентської молоді як в практичному, так і духовно-етичному плані:

– вибір проблематики, на вирішення якої спрямовано проєкт, що реалізується через чітко визначену мету та завдання проєкту, адже не всі проєкти, що реалізуються та мають грантову підтримку, дозволять підготувати фахівців відповідної галузі до професійної діяльності;

– досвід організації в реалізації проєктів, до роботи якої долучаються майбутні фахівці освіти та соціальної сфери (новостворені організації часто, беручись за проєкт, самі навчаються у більш кваліфікованих фахівців, у той час як для нашої мети необхідні ефективні рішення та чіткі інструкції від досвідчених колег, які мають бажання ділитися досвідом);

– досвід і стиль співпраці у команді забезпечення проєкту, що дозволять молодому спеціалісту швидко увійти в робочу атмосферу проєкту на будь-якому етапі його реалізації та забезпечити якість виконання дорученої частини роботи;

– особистість керівника проєкту як основної фігури та гаранта з його реалізації.

На нашу думку, останній пункт є вирішальним, оскільки керівник проєкту часто є ідейним лідером і рушійною силою з реалізації соціального проєкту. Це людина, яка надихає команду та скеровує цілі й завдання проєкту відповідно до потреб обраної категорії осіб – набувачів послуг. Крім того, як зазначає Т.В. Мастеркова, керівник, який здійснює педагогічний менеджмент з молодими фахівцями, має бути компетентним, комунікабельним, приділяти належну увагу як підлеглим, так і процесу реалізації проєкту, а також сміливим до прийняття рішень і здатним до творчого вирішення проблем: це стратег, який бачить перспективу розвитку освітньої організації, з огляду на наявні соціальні умови та ресурси [5, с. 3].

Не останню роль у виборі проєктів, до яких залучатимуться студенти, відіграє їх спрямованість і відповідність цілям вивчення дисципліни, в рамках якої проводиться така робота. Проте поступово такий директивний елемент має зникати для того, щоб молодь активно брала участь у соціальних проєктах, дотичних до їхніх інтересів і професійної діяльності, або ж долучалася до написання грантових заявок і розробки нових наукових напрямів дослідження соціально значущих тем з врахуванням інтересів у сфері освіти.

Досвід реалізації соціальних проєктів та їх адміністрування щодо освітнього менеджменту. Наступним кроком для реалізації мети нашого дослідження є розкриття питання освітнього або педагогічного менеджменту, що за своєю суттю є комплексом організаційних форм і прийомів управління освітнім процесом з метою підвищення його ефективності [5, с. 3]. Так, від створення проєкту до його реалізації організація (незалежно від форми власності – державна чи громадська) має пройти етапи, що по суті схожі до етапів власне соціальної роботи.

На першому етапі (підготовчому) керівник і члени команди обирають проблематику, що є найактуальнішою для тієї категорії осіб, з якими відбувається постійна взаємодія – це цільова аудиторія (зокрема, на прикладі Громадської організації “Вінницька

міська організація соціального розвитку та становлення окремих малозахищених категорій молоді “Паросток”). У більшості проєктів організація створює умови для задоволення потреб людей з порушеннями фізичного та інтелектуального розвитку, а також мешканців ОТГ, в яких проживають представники соціально незахищених категорій і представники громадських організацій.

Крім того, перший етап включає “пошук ідеї” для реалізації проєкту. Так, серед реалізованих проєктів за останні три роки найактуальнішою була тематика з проведення інформаційно-просвітницьких кампаній, покращення якості життя, сприяння протидії гендерно зумовленого насильства, підвищення рівня соціальної інтегрованості, надання психологічних і соціальних консультацій, впровадження спеціальних навчальних програм, зокрема з підготовки громадських радників з інклюзії з числа осіб з інвалідністю тощо.

Всі проєкти були спрямовані не лише на вирішення основних проблем осіб з інвалідністю, вони також були своєрідним майданчиком для підготовки до волонтерської та соціально-педагогічної діяльності студентської молоді. Це за своєю суттю і є приклад педагогічного менеджменту, адже викладачі закладу вищої освіти на практиці можуть спроектувати діяльність молодого спеціаліста, долучити його до процесу створення та розробки проєкту чи програми. Це допоможе їм у майбутньому якісніше співпрацювати із соціальними інституціями, громадськими організаціями та закладами освіти.

Проте, на нашу думку, не менш важливим і, можливо, найефективнішим способом навчання молодого спеціаліста основам соціальної роботи є участь у безпосередній реалізації проєктів. Така робота, наприклад, у соціальних проєктах Громадської організації “Вінницька міська організація соціального розвитку та становлення окремих малозахищених категорій молоді “Паросток”, полягала в участі у заходах різноманітних проєктів міжнародного чи українського рівня відповідно до прописаних завдань.

Так, студенти мали змогу долучитися до таких вітчизняних проєктів, реалізованих Громадською організацією “Вінницька міська організація соціального розвитку та становлення окремих малозахищених категорій молоді “Паросток”:

– у 2017–2018 рр. проєкт “Агенти соціальних змін”: реалізовано за підтримки Вінницької обласної державної адміністрації, забезпечував формування екологічної грамотності, екологічної й інклюзивної свідомості серед дітей і молоді з інвалідністю, зокрема таких, які мають статус внутрішньо переміщеної особи (ВПО), та підопічних інтернатних закладів Вінницької області; сприяв соціальній активності й інтеграції дітей та молоді з інвалідністю; створював умови для підвищення значущості молоді з інвалідністю в сприянні реалізації концепції сталого розвитку. Крім того, одним із завдань проєкту було формування толерантного ставлення громади Вінницької області до людей з інвалідністю, ВПО та підопічних інтернатних закладів Вінниччини, а також сприяння запобіганню емоційному вигоранню працівників інтернатних закладів. Залучення студентів до цієї роботи відбувалося під час: інтеграційного екологічного клубу “Зелена хвиля”; розробки навчальних посібників з екологічної грамотності для дітей і людей з інтелектуальною недостатністю “Еко-грамота”, їх розповсюдження; навчального тренінгу на екологічну тематику: “Живи розділяючи – покращуй майбут-

не!”, дводенного тренінгу для працівників інтернатних закладів на тему: “Емоційне вигорання та його профілактика”, майстер-класів з апсайклінгу (Upcycling), зі створення екоречей (ручок, кошків тощо); проведення одноденної акції “Стосується кожного!” та молодіжного фестивалю “TFest” для активних учасників волонтерського руху, задіяних у проведенні заходів проекту;

– у 2019 р. проект “Право на...”: реалізовано за підтримки Вінницької міської ради, мав на меті підвищення якості життя ста дорослих осіб з інвалідністю з важкими порушеннями опорно-рухового апарату й інтелектуальними порушеннями, їхніх батьків похилого віку шляхом запровадження послуг “Соціальний супровід” та “Тимчасовий відпочинок для батьків, або осіб, які їх замінюють”, а також заходів, спрямованих на формування інклюзивної свідомості мешканців громади м. Вінниця та толерантного ставлення до осіб з інвалідністю і членів їхніх родин. У рамках цього проекту студенти мали змогу долучитися до надання послуг “Соціальний супровід” для дорослих осіб з інвалідністю з важкими порушеннями опорно-рухового апарату й інтелектуальними порушеннями, організаційних заходів рекреаційної подорожі до м. Умань для учасників проекту, а також проведення інклюзивного форуму “Право на особливе життя”;

– у 2020 р. проект “Спільні кроки до розвитку громади”: реалізовано за підтримки Вінницької обласної ради, завдання – підвищити соціальну компетентність та запобігти професійному вигоранню, розвиток особистісної мотивації до запобігання професійного виснаження працівників Брацлавського психоневрологічного будинку-інтернату; забезпечення інформаційно-освітньої підтримки учнів і молоді смт Брацлав з питань спілкування та надання волонтерських послуг людям з психоневрологічними розладами; формування інклюзивної свідомості в учнів та молоді, а також інших мешканців громади смт Брацлав і сприяння розвитку волонтерського руху у Вінницькій області. Усі зазначені завдання дозволили залучити майбутніх спеціалістів до організації та власне участі в двох інформаційних тренінгах для підготовки волонтерів з числа учнів та молоді смт Брацлав;

– у 2020 р. проект “Не бійся – дій!”: реалізовано за підтримки Вінницької міської ради, мав на меті надати соціально-психологічну допомогу двадцятьом дорослим особам з інвалідністю з важкими порушеннями опорно-рухового апарату та інтелектуальними порушеннями, їхнім батькам похилого віку для збереження життя та подолання наслідків пандемії COVID-19; сформувати навички працетерапії та волонтерської діяльності, підвищити соціальну компетентність, запобігти професійному вигоранню, розвинути особистісну мотивацію до запобігання професійного перевиснаження соціальних працівників територіального центру соціального обслуговування. У рамках цього проекту студентська молодь залучалася до роботи Інклюзивної школи волонтерів “Разом”, розробки та розповсюдження довідника для соціальних працівників і волонтерів “Підтримка осіб з інвалідністю в умовах пандемії COVID-19 та інших критичних ситуаціях”, впровадження волонтерських програм щодо подолання наслідків пандемії COVID-19 для осіб з інвалідністю та членів їхніх родин на базі Громадської організації “Вінницька міська організація соціального розвитку та становлення окремих малозахищених категорій молоді “Паросток” за допомогою сінематерапії, артте-

рапевтичної майстерні, туртерапії, пошиття захисних масок для осіб з інвалідністю та членів їхніх родин.

Через таке залучення ми вирішуємо питання підготовки майбутніх фахівців до реалізації соціальних і соціально-педагогічних проєктів та кожного окремого виду діяльності, їх етапів: інформаційного, аналітичного, організаційного, правового, кадрового, матеріально-технічного, експертного, а також фінансового й прогностичного. Це повністю відповідає вимогам педагогічного менеджменту щодо підвищення ефективності освітнього процесу.

Під час підсумкового етапу студенти можуть апробувати та підвищити рівень володіння експериментальним інструментарієм, навчитися презентувати результати проведеної роботи у відповідності до вимог, мети та завдань реалізованого проєкту.

Крім того, підґрунтям для розширення спектра та обсягу послуг, що надаються в межах проєктів, є участь у міжнародних програмах і грантах. Так, у рамках фінансування “U-LEAD з Європою: Програма для України з розширення прав і можливостей на місцевому рівні, підзвітності та розвитку” проєкту “Через обізнаність до підняття якості життя”, що відбувався протягом березня – жовтня 2019 р., Громадська організація “Вінницька міська організація соціального розвитку та становлення окремих малозахисених категорій молоді “Паросток” спільно з викладачами Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського залучали студентську молодь до участі в експертному заході в середині проєкту з обговорення проміжного звіту, в інклюзивному форумі щодо моделі залучення осіб з інвалідністю на місцевому рівні до процесу реформування країни, в школі взаємодії членів ОТГ та ОМС “Свідомі громадяни”, зокрема дванадцяти дводенних тренінгів (з питань підвищення комунікативної компетентності представників ОМС з людьми з інвалідністю різних нозологій, універсального дизайну тощо); до напрацювання рекомендацій щодо подальшої роботи в рамках проєкту та постпрограми заходів, а також залучали молодих спеціалістів до надання очно та он-лайн (за допомогою Скайпу та телефону) консультацій щодо юридичних й інформаційних запитів учасників і партнерів проєкту.

У 2019–2020 рр. у рамках співпраці Громадської організації “Вінницька міська організація соціального розвитку та становлення окремих малозахисених категорій молоді “Паросток” та Фонду Abilis реалізовано проєкт “Нові соціальні послуги – нова якість життя”, який полягав у залученні молоді до:

- надання послуги соціального супроводу особам з порушеннями опорно-рухового апарату й інтелектуальними порушеннями;
- роботи арттерапевтичної майстерні для осіб з інтелектуальними порушеннями;
- організації тренінгів щодо протидії насильству стосовно осіб з інвалідністю;
- організації та проведення форуму волонтерів з інвалідністю.

У рамках співпраці з урядом Канади – Міністерством закордонних справ Канади (Global Affairs Canada) в межах проєкту “Жінки України: залучені, спроможні, незламні”, що впроваджується міжнародною організацією “Пакт”, протягом 2020 р. було реалізовано програму “Не бійся – ти не одна!”. Студентська молодь могла долучитися до:

- роботи довідкової служби для жінок з інвалідністю;
- організації онлайн-курсу з арттерапії “Моя безпека”;

- надання он-лайн та очно психологічних і соціальних консультацій (24/7) жінкам з інвалідністю та матерям дітей з інвалідністю;
- організації 5-денного онлайн-тренінгу “Стоп насилля: ідентифікувати, не допустити, протидіяти!” із сурдоперекладом і методичним забезпеченням.

Таким чином, кожен проєкт є логічним продовженням попередніх проєктів і дозволяє якісно змінити життя людей з інвалідністю, а в рамках освітнього процесу – забезпечити наступність і системність у постановці завдань для вирішення нагальних питань соціально-педагогічної діяльності студентською молоддю, що дозволяє підвищити якість освітнього процесу та кадровий потенціал майбутніх фахівців.

Основні напрями подальшої розробки питання організації соціально-педагогічної діяльності студентської молоді в межах реалізації соціальними інституціями та закладами вищої освіти соціальних проєктів з наукової точки зору.

На думку О.О. Яременка, наявна практика дещо випередила теорію – щороку в Україні реалізується дедалі більше соціальних проєктів, а ґрунтовних наукових праць вітчизняних авторів з цієї тематики бракує [2, с. 77]. Цьому є суттєве обґрунтування – спеціалісти, які займаються реалізацією соціальних проєктів, приділяють їх розробці, захисту та подальшій реалізації стільки ж часу, як науковець – написанню дисертаційного дослідження. Це і створює певний “вакуум наукового обґрунтування” застосування соціальних проєктів у науково-педагогічному форматі.

Саме тому на основі інтересів представників сучасної української науки нами було визначено головні напрями подальшої розробки цього питання з точки зору:

- соціальних наук: соціального потенціалу організації та застосування інструментарію маркетингу у соціальних мережах, що дозволяють створювати навколо соціальної інституції стабільну соціальну структуру за допомогою соціальних мереж, об’єднуючи фахівців завдяки якісному контенту, використання рекламних сервісів, елементів інтернет-мерчандайзингу та врахування специфіки пошукових систем, яка постійно змінюється [6, с. 58–59];

- маркетингу та управління людськими ресурсами:

- 1) підвищення цифрової компетенції фахівця, який працює з вразливими категоріями в умовах технологізації всіх галузей суспільного буття та соціально-педагогічної діяльності зокрема, що гарантуватиме оптимальний результат задоволення актуальних потреб як надавача послуг, так і отримувача цих послуг [7, с. 115];

- 2) розробка додаткового інструментарію організації взаємодії креативної чи “малознайомої” команди у проєкті, який дозволить уникнути ризиків міжособистісної взаємодії, “боротьби ідей” і забезпечить якісні й кількісні показники реалізації цілей проєкту [8, с. 73];

- 3) відпрацювання системних дій у механізмі ціннісно-орієнтованого управління взаємодією в проєктах, що може розглядатись одночасно в контекстах завдань управління знаннями, цінностями, конфліктами, довірою, спільнотою, ставленням, переговорами – ситуативно, або ж в реалізації протягом етапів життєвого циклу проєкту [9, с. 134];

- психологічних наук: проєктування життєвих досягнень майбутнього фахівця під час участі в проєктній діяльності з огляду на інтегральні психологічні характеристики

(спрямованість на майбутнє, саморегуляційну основу, риси чоловічого гендеру, досягнення, втечу від ситуації, статус, очікування успіху, стратегію випередження, психологічну оцінку, почуття любові) [10, с. 78];

– місця та ролі в системі надання соціальних послуг і соціально-педагогічної діяльності науково-дослідницьких установ, освітніх закладів III-IV рівнів акредитації та їх співпраці з різного роду волонтерськими, громадськими організаціями й соціальними інституціями в рамках проєктів, програм тощо [2, с. 70].

Перелік такого типу наукового супроводу соціальних проєктів і соціально-педагогічної діяльності, визначення їх освітньої цінності можна продовжувати та вдосконалювати. Проте для нашого дослідження це ключові позиції, що дозволяють використовувати напрацьований досвід і сприяти його викладу з наукової точки зору.

Висновки. Таким чином, відповідно до поставлених завдань цього огляду та на основі практичної складової залучення студентської молоді до проєктної діяльності нами окреслено можливі, але не остаточні фактори відбору успішного проєкту для організації соціально-педагогічної діяльності студентської молоді. Це дало можливість не лише презентувати досвід реалізації соціальних проєктів на прикладі Громадської організації “Вінницька міська організація соціального розвитку та становлення окремих малозахищених категорій молоді “Паросток”, але й дослідити можливості адміністрування й освітнього менеджменту такої діяльності на умовах співпраці з Вінницьким державним педагогічним університетом імені Михайла Коцюбинського.

На нашу думку, проведений огляд у комплексі з науковим супроводом такого роду досліджень дозволить не лише реалізовувати соціальні проєкти, здійснювати соціально-педагогічну діяльність, але й забезпечити виконання державної політики щодо надання послуг вразливим категоріям населення України та вирішити питання якісної підготовки висококваліфікованих фахівців з числа студентської молоді до відповідної діяльності в умовах державних і недержавних соціальних інституцій та пропонує ними проєктах.

Список використаних джерел

1. Зверева І.Д. Соціальна педагогіка: мала енциклопедія. Київ: Центр учб. л-ри. 2008. 336 с.
2. Яременко О.О. Науковий супровід соціальних проєктів: ідеологія і структура процесу. *Український соціум*. 2004. № 1 (3). С. 76–87. <https://doi.org/10.15407/socium2004.01.076>
3. Боднар О., Горішна О. Сутність та взаємозв'язок основних понять теорії управління змінами в освіті у філософсько-соціальному аспекті. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Педагогіка*. 2020. № 8 (15). С. 1–24. [https://doi.org/10.33296/2707-0255-8\(15\)-02](https://doi.org/10.33296/2707-0255-8(15)-02)
4. Яременко О.О., Толстоухова С.В., Левін Р.Я. Типова технологія соціальної роботи з клієнтами. *Український соціум*. 2004. № 1 (3). С. 64–75. <https://doi.org/10.15407/socium2004.01.064>
5. Мастеркова Т.В. Педагогічний менеджмент адаптації молодого вчителя. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Педагогіка*. 2019. № 7 (13). С. 1–12. [https://doi.org/10.33296/2707-0255-7\(13\)-06](https://doi.org/10.33296/2707-0255-7(13)-06)
6. Артюхіна М.В., Попова Г.В. Соціальний потенціал організації: сутність та управління інструментами SMM-маркетингу. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2017. № 1. С. 52–61. <https://doi.org/10.21272/mmi.2017.1-05>
7. Надвичина Т.Л. Соціальний менеджмент: перспектива технологізації. *Психологія і суспільство*. 2011. № 1 (43). С. 114–121.

8. Данченко О.Б., Кузьмінська Ю.М. Креативний потенціал команди як фактор успіху проекту. *Управління проектами та розвиток виробництва*. 2012. № 3. С. 70–74.
9. Медведєва О.М. Ціннісно-орієнтоване управління взаємодією в проектах як науковий напрям в управлінні проектами та програмами. *Управління проектами та розвиток виробництва*. 2012. № 3 (43). С. 124–136.
10. Гуляс І.А. Факторна структура аксіопсихологічного проектування життєвих досягнень особистості періоду середньої дорослості. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Психологічні науки*. 2019. № 4. С. 72–80. <https://doi.org/10.32999/ksu2312-3206/2019-4-9>

Отримано 09.10.20 та оновлено 30.11.20

References

1. Zvierieva, I.D. (2008). Social pedagogy: small encyclopedia. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury [in Ukrainian]
2. Yaremenko, O.O. (2004). Research component of social projects: the ideology and framework of the process. *Ukr. socium – Ukrainian Society*, 1 (3), 76-87. <https://doi.org/10.15407/socium2004.01.076> [in Ukrainian]
3. Bodnar, O., Horishna, O. (2020). The essence and interrelation of the basic concepts of the theory of change management in education in the philosophical and social aspect. *Adaptyvne upravlinnia: teoriia i praktyka. Seriiia Pedahohika – Adaptive Management: Theory and Practice. Series Pedagogics*, 8 (15), 1-24. [https://doi.org/10.33296/2707-0255-8\(15\)-02](https://doi.org/10.33296/2707-0255-8(15)-02) [in Ukrainian]
4. Yaremenko, O.O., Tolstoukhova, S.V., Levin, R.Ya. (2004). Social work: standard techniques of interaction with clients. *Ukr. socium – Ukrainian Society*, 1 (3), 64-75. <https://doi.org/10.15407/socium2004.01.064> [in Ukrainian]
5. Masterkova, T.V. (2019). Pedagogical management of adaptation of a young teacher. *Adaptyvne upravlinnia: teoriia i praktyka. Seriiia Pedahohika – Adaptive Management: Theory and Practice. Series Pedagogics*, 7 (13), 1-12. [https://doi.org/10.33296/2707-0255-7\(13\)-06](https://doi.org/10.33296/2707-0255-7(13)-06) [in Ukrainian]
6. Artiukhina, M.V., Popova, H.V. (2017). Social potential of the organization: the essence and management of SMM-marketing tools. *Marketynh i menedzhment innovatsii – Marketing and Management of Innovations*, 1, 52-61. <https://doi.org/10.21272/mmi.2017.1-05> [in Ukrainian]
7. Nadvynychna, T.L. (2011). Social management: perspective of technologization. *Psykhohihiia i suspilstvo – Psychology & Society*, 1 (43), 114-121 [in Ukrainian]
8. Danchenko, O.B., Kuzminska, Yu.M. (2012). Creative potential team as a factor of success. *Upravlinnia proektamy ta rozvytok vyrobnystva – Project management and development of production*, 3 (43), 70-74 [in Ukrainian]
9. Medvedieva, O.M. (2012). Values-based relationship management in the projekt as scientific direction in projekt and program management. *Upravlinnia proektamy ta rozvytok vyrobnystva – Project management and development of production*, 3 (43), 124-136 [in Ukrainian]
10. Hulias, I.A. (2019). The factorial structure of the axiopsychological design of the life achievement of the person during middle age. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriiia Psykhohichni nauky – Scientific Bulletin of Kherson State University. Series “Psychological Sciences”*, 4, 72-80. <https://doi.org/10.32999/ksu2312-3206/2019-4-9> [in Ukrainian]

Received on 09.10.20 and updated on 30.11.20